

University of Groningen

recensie Léon Hanssen, 'De schepping van een aards paradijs : een biografie van Piet Mondriaan in de periode 1919-1933'

Renders, Hans

Published in:
Het Parool

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2015

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Renders, H. (2015). recensie Léon Hanssen, 'De schepping van een aards paradijs : een biografie van Piet Mondriaan in de periode 1919-1933'. *Het Parool*.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

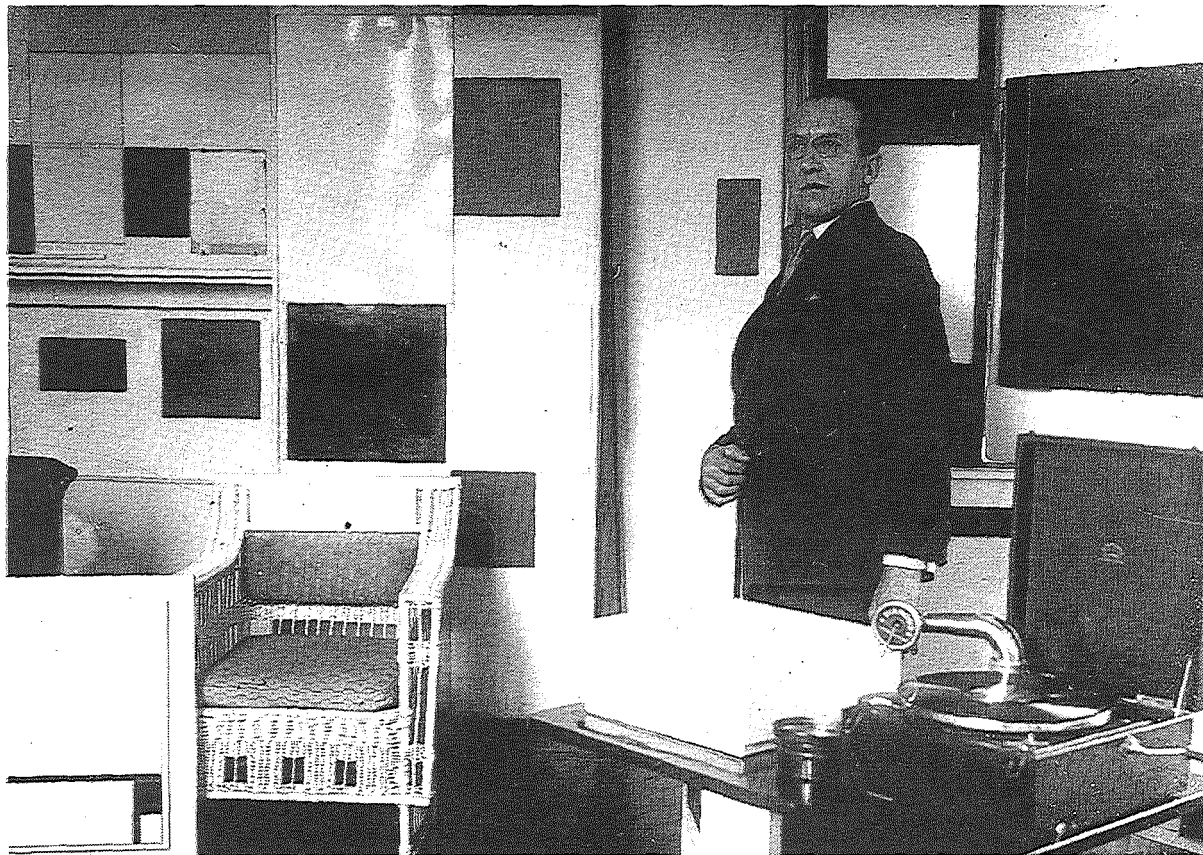
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

**NON-FICTIE
LEON HANSSSEN
DE SCHEPPING VAN EEN
AARDS PARADIJS
EEN BIOGRAFIE VAN PIET MONDRIAAN IN
DE PERIODE 1919-1933**
Querido, €39,90.
574 blz

★★★★☆

Mondriaan eind 1929 in zijn atelier, met rechtsvoor de koffergrammofoon.

FOTO RKO

Neoplastisch dansen

Léon Hanssen schreef de biografie van Piet Mondriaan over de jaren 1919 tot 1933.

tekst HANS RENDERS

Piet Mondriaan vertrok in 1914 vanuit zijn woonplaats Parijs naar Nederland, voor familiebezoek. Toen brak de Eerste Wereldoorlog uit en zat hij vast in zijn geboorteland. Niemand had ooit kunnen bevroeden dat toen hij in 1919 terugkeerde naar zijn geliefde Parijs, hij nooit meer voet op Hollandse bodem zou zetten. In weerwil van Mondriaans verknochtheid aan Parijs waren het vooral de Fransen die voor het misverstand zorgden dat Mondriaans kunst 'decoratie' was. Daar kon je de theosofische schilder echt kwaad mee maken. Zijn abstracte werk zou juist de ziel van de werkelijkheid blootleggen, niet de uiterlijke, 'decoratieve' vormen. Mondriaan was in alles zeer ernstig. Zijn werk mocht absoluut geen schuine lijn bevatten, net zoals zijn atelier een kunstwerk op zichzelf was. Elk onderdeel, zoals een roodgeverfde kast en de koffergrammofoon, onderging een 'neoplastische behandeling'. Dat zijn grammofoonspeler een arm met een kromming had en de langspeelplaten rond waren, vond hij uitermate vervelend. Het atelier van Mondriaan was net als zijn werk een bezienswaardigheid die door beroemde fotografen als André Kertész en Man Ray op de gevoelige plaat werd vastgelegd.

De ernst van Mondriaan ging ver. Begin jaren dertig ging hij op een stralende voorjaarsdag op bezoek bij de beroemde schilder Wassily Kandinsky. Die woonde in een appartement met uitzicht op de bloeiende kastanjabomen langs de Seine. "Ach, hoe vreselijk!" liet Mondriaan zich midden in de conversatie ontvallen. Kandinsky

vroeg geschrokken naar de oorzaak van deze ontsteltenis, waarop Mondriaan uitriep: "Die bomen!" Snel werd er van stoel gewisseld, zodat de geometrisch-abstracte kunstenaar met zijn rug naar de natuur kon zitten.

Een groot deel van deze biografie gaat over de vraag of Mondriaan de kunstenaar was die hij was uit gemis aan een vrouw. Hij was weliswaar een fervente danser, maar het is allerminst zeker of hij ooit de liefde heeft geconsumeerd (niet geconsumeerd, zoals in deze biografie staat). Ook zijn dansen was ondergeschikt gemaakt aan het neoplasticisme. Thuis in zijn atelier had hij geoeft door geometrisch patronen op de vloer te tekenen, zodat hij met rechte pasjes als een automaat zijn danspartners op afstand hield. 'Mondriaan was uitermate beducht voor corpulente dames,' schrijft de biograaf niet ongeestig. Al die rondingen! En hoeveel geruchten er ook over zijn erotische belangstelling de ronde deden, het is duidelijk dat hij uitermate beducht was voor alle dames. Eén keer, hij was toen 57 jaar, was hij zo onder de indruk van een twintigjarig meisje dat hij haar ten huwelijk vroeg. Het betrof Lily Bles, dochter van de Nederlandse schrijver Dop Bles. Mondriaan was helemaal hoteldebotel en vertelde aan zijn vrienden dat hij ging trouwen. Lily wilde wel, maar haar vader vond het niet goed.

Hanssen besteedt veel aandacht aan de filosofische argumenten achter het werk van Mondriaan, beter dan de belabberd formulerende schilder dat zelf kon. Abstracte kunst en de neoplastische uitwerking daarvan gingen bij Mondriaan terug op een idealistisch wereldbeeld waaruit hij de uiterste consequentie trok. Hij was tegen elke verwijzing naar de werkelijkheid in zijn werk.

Hanssen heeft een mooie biografie geschreven, maar het is wel storend dat hij doorlopend impliciet kritiek op anderen levert. 'Niet zelden' is dit of dat abusievelijk over Mondriaan geschreven. Een biograaf dient soeverein te zijn en geen spookgevechten te voeren met mensen die je alleen kunt achterhalen door tijdens de lectuur steeds het internet te raadplegen. In de zuivere wereld van Mondriaan zouden we dat een smet noemen.